

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ เล่มที่ ๑๕

บทบรรณาธิการ

คำถาม การตัดมิให้รับมรดก การถอนการแสดงเจตนาตัดมิให้รับมรดก มีหลักเกณฑ์
อย่างไร

หนังสือตัดมิให้รับมรดกมีข้อความว่า มีการถอนการตัดมิให้รับมรดกแต่ไม่มีลายมือชื่อ
ของเจ้ามรดก จะถือว่ามี การถอนการตัดมิให้รับมรดกแล้วหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๘๔/๒๕๖๒

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติให้เจ้ามรดกมีสิทธิแสดงเจตนาตัดทายาท
โดยธรรมของตนไม่ให้รับมรดกได้โดยการแสดงเจตนาตามแบบที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖๐๘
คือ ด้วยแสดงเจตนาชัดแจ้ง (๑) โดยพินัยกรรม (๒) โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงาน
เจ้าหน้าที่และมาตรา ๑๖๐๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาตัดมิให้รับมรดกนั้น
จะถอนเสียก็ได้” โดยการแสดงเจตนาตามแบบที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖๐๙ วรรคสอง คือ
ถ้าการตัดมิให้รับมรดกนั้นได้ทำโดยพินัยกรรม จะถอนเสียได้ก็แต่โดยพินัยกรรมเท่านั้น แต่ถ้า
การตัดมิให้รับมรดกได้ทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ การถอนจะทำตามแบบใด
แบบหนึ่งดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๐๘ (๑) หรือ (๒) ก็ได้ บทบัญญัติดังกล่าวเป็น
บทบัญญัติที่กำหนดแบบของการแสดงเจตนาตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกและแบบของการ
ถอนการแสดงเจตนาดังกล่าว

เจ้ามรดกได้แสดงเจตนาตัดมิให้ ท. รับมรดกไว้ตามหนังสือตัดทายาทโดยธรรม
มิให้รับมรดก ซึ่งมีการจัดทำเป็นไปตามแบบของการตัดมิให้รับมรดกโดยทำเป็นหนังสือมอบไว้
แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๖๐๘ (๒) แล้ว หากเจ้ามรดกประสงค์จะถอนการแสดง
เจตนาตัดมิให้รับมรดกก็ต้องทำให้ถูกต้องตามแบบที่มาตรา ๑๖๐๙ วรรคสอง กำหนดไว้
อย่างหนึ่ง แต่ปรากฏว่าเจ้ามรดกไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้และไม่ปรากฏว่าเจ้ามรดกได้แสดงเจตนา
ถอนการตัดมิให้รับมรดกไว้เป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด คงมีเพียง
ข้อความที่ระบุเพิ่มเติมไว้ที่ด้านซ้ายของหนังสือตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกว่ามีการถอน
การตัดมิให้ ท. รับมรดกแล้วซึ่งมีเพียงลายมือชื่อของ ป. แต่ไม่มีลายมือชื่อของเจ้ามรดก
จึงไม่อาจถือว่าเป็นการแสดงเจตนาของเจ้ามรดก เมื่อ ท. ถูกตัดมิให้รับมรดกจึงไม่เป็นทายาท
ผู้มีสิทธิรับมรดกของเจ้ามรดก โดยผลแห่งหนังสือตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกตาม ป.พ.พ.
มาตรา ๑๖๐๘ (๒) แล้ว ย่อมมีผลให้ผู้คัดค้านไม่ใช่ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียในกองมรดก

ของเจ้ามรดกที่จะพึงมีอำนาจร้องขอถอนผู้จัดการมรดกของเจ้ามรดกและขอให้ตั้งตนเองเป็น
ผู้จัดการมรดกแทนได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๒๗ และ ๑๗๑๓

คำถาม ลูกหนี้จดทะเบียนโอนขายที่ดินของตนให้แก่ผู้ซื้อโดยคู่สัญญาว่าจะเป็น
ทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ หากผู้ซื้อโอนขายที่ดินนั้นต่อไปอีก แล้วผู้ซื้อที่ดินทอดต่อมานำที่ดินไป
จำนองก่อนเริ่มฟ้องคดีขอให้เพิกถอนการข้อนั้น ดังนี้ หากผู้ซื้อที่ดินทอดต่อมาและผู้รับจำนอง
สุจริต จะได้รับความคุ้มครองหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๐๖/๒๕๖๐ การจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทสองโฉนด
ระหว่างจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นการกระทำลงทั้งรู้ว่าจะเป็นการทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ
กรณีต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๗ ในเรื่องของการเพิกถอน
การข้อนั้น มิใช่บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ อันเป็นเรื่องของ
วัตถุประสงค์ของนิติกรรมขัดต่อกฎหมายโดยชัดแจ้ง เมื่อโจทก์มาฟ้องคดีนี้ยังไม่พ้น ๑๐ ปี
นับแต่ได้ทำนิติกรรม อีกทั้งยังไม่พ้นปีหนึ่งนับแต่เวลาที่โจทก์ได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน
โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องขอเพิกถอนได้

จำเลยที่ ๒ ทำนิติกรรมโอนขายที่ดินพิพาทแปลงหนึ่งให้แก่จำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๓
ทำนิติกรรมโอนขายให้แก่จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๔ ทำนิติกรรมจำนองให้แก่จำเลยที่ ๕
ซึ่งล้วนเป็นการทำนิติกรรมก่อนเริ่มฟ้องคดีขอให้เพิกถอน จำเลยที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๕
เป็นบุคคลภายนอก อันได้สิทธิในที่ดินพิพาทมาโดยสุจริตก่อนเริ่มฟ้องคดีขอให้เพิกถอน ย่อมได้
รับการคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๘ ศาลไม่อาจพิพากษาให้
เพิกถอนนิติกรรมในที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ ๒ กับที่ ๓ ระหว่างจำเลยที่ ๓ กับที่ ๔
และระหว่างจำเลยที่ ๔ กับที่ ๕ ดังนั้น ไม่อาจเพิกถอนนิติกรรมระหว่างจำเลยที่ ๑ กับที่ ๒
ตามฟ้องได้ด้วย เพราะที่ดินพิพาทตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๔ โดยชอบด้วยกฎหมาย
แล้ว

คำถาม ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนสลบไป แล้วนำร่างไปไว้บนรถบรรทุกไปจอดทิ้งไว้
แต่เนื่องจากผู้ถูกทำร้ายฟื้นขึ้นจึงใช้เชือกรัดคอจนถึงแก่ความตาย ณ สถานที่นั้น โดยไม่มีการ
เคลื่อนผู้ตายไปที่ใดอีก จะเป็นความผิดฐานร่วมกันเคลื่อนย้ายศพ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๙๒/๒๕๖๐ จำเลยที่ ๓ มีเจตนาร่วมทำร้ายผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตั้งแต่แรกที่จำเลยที่ ๒ ได้ขอให้จำเลยที่ ๓ ช่วยเหลือก่อนเกิดเหตุแล้ว จำเลยที่ ๓ มีความผิดเพียงฐานร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนซึ่งเป็นความผิดลักษณะหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๖ อันเป็นความผิดอย่างหนึ่งที่เป็นความผิดได้ในตัวเองในหลายอย่างที่รวมอยู่ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามฟ้องและมีอัตราโทษน้อยกว่า ศาลยอมลงโทษในความผิดตามที่พิจารณาได้ความได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคท้าย

จำเลยที่ ๒ ใช้เชือกรัดคอผู้ตายจนถึงแก่ความตาย ณ สถานที่ที่จำเลยที่ ๒ นำรถยนต์กระบะมาจอดทิ้งไว้ เนื่องจากผู้ตายฟื้นขึ้นยังไม่ตาย จากนั้นก็ไม่มีอาการเคลื่อนไหว ผู้ตายไปที่ใดอีก แสดงว่าระหว่างที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยกผู้ตายมาไว้ในรถยนต์กระบะ จนถึงเวลาที่จำเลยที่ ๒ ขับรถยนต์กระบะไปจอดทิ้งไว้ที่อื่นก่อนที่จำเลยที่ ๒ จะฆ่าผู้ตายที่นั่น ผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ การเคลื่อนย้ายผู้ตายไปสถานที่ดังกล่าวไม่ใช่เป็นการเคลื่อนย้ายศพตามฟ้อง การกระทำของจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ไม่เป็นความผิดฐานร่วมกันเคลื่อนย้ายศพเพื่อปิดบังการเกิด การตายหรือเหตุแห่งการตายกับฐานเคลื่อนย้ายศพโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๓๓๖/๓ ประกอบมาตรา ๘๓

ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ให้ยกเลิกอัตราโทษในมาตรา ๒๙๖ และให้ใช้อัตราโทษใหม่แทน เมื่อโทษจำคุกตามกฎหมายเดิมและกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีระวางโทษจำคุกเท่ากัน ส่วนโทษปรับตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีระวางโทษปรับสูงกว่าโทษปรับตามกฎหมายเดิม กฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่เป็นคุณแก่จำเลยที่ ๓ ต้องใช้กฎหมายเดิมซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ขณะกระทำความผิดบังคับแก่จำเลยที่ ๓

คำถาม ออกเช็คมอบให้แก่คู่สัญญาเพื่อนำไปชำระหนี้แก่บุคคลอื่น มีข้อตกลงระหว่างผู้ส่งจ่ายเช็คกับคู่สัญญาว่าเมื่อผู้ส่งจ่ายเช็คได้รับโอนกรรมสิทธิ์โครงการจากคู่สัญญาแล้ว เช็คจึงจะเรียกเก็บเงินได้ ดังนี้ หากมีการผิดสัญญาซื้อขายโครงการกันผู้ส่งจ่ายจะยกเรื่องดังกล่าวมาเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงโดยสุจริต ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๑๖/๒๕๖๐

จำเลยทั้งสามให้การยอมรับว่าได้ลงลายมือชื่อในเช็คพิพาทแล้ว แต่อ้างว่าเช็คพิพาทไม่มีมูลหนี้จึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระเงินตามเช็คตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๐๐ วรรคหนึ่ง ภาระการพิสูจน์ย่อมตกแก่ฝ่ายจำเลย

จำเลยที่ ๑ ประสงค์จะซื้อห้องชุดคืนจากโจทก์ในราคาทุน กล่าวคือ โจทก์ได้รับชำระมัดจำในการซื้อห้องชุดจากบริษัท ส. ไปเท่าใด จำเลยที่ ๑ จะส่งจ่ายเช็คเงินสดเพื่อให้บริษัท ส. นำไปชำระคืนให้แก่โจทก์เป็นจำนวนเท่ากัน เช่นนี้ การที่บริษัท ส. นำเช็คของจำเลยที่ ๑ ไปชำระหนี้คืนให้แก่โจทก์ย่อมเป็นไปตามความประสงค์ของจำเลยที่ ๑ และเป็นความยินยอมของจำเลยที่ ๑ ที่ให้บริษัท ส. ใช้เช็คของจำเลยที่ ๑ ไปชำระหนี้ให้แก่โจทก์ หากใช้เช็คพิพาทไม่มีมูลหนี้ไม่ การที่โจทก์ครอบครองเช็คฉบับเดิมแล้วเปลี่ยนเป็นเช็คพิพาท ก็ยังเป็นการครอบครองเช็คดังกล่าวไว้โดยสุจริต จึงเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้ส่งจ่าย และจำเลยที่ ๓ ในฐานะผู้ส่งหลังเช็คพิพาทผู้ถือซึ่งเป็นเพียงประกัน (อาวัล) ผู้ส่งจ่ายย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับจำเลยที่ ๑ ซึ่งตนประกันตามเช็คพิพาทแก่โจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๒๑, ๙๔๐ วรรคหนึ่ง ประกอบด้วยมาตรา ๙๘๙ ให้รับผิดชอบตามเช็คได้ แม้จะมีบันทึกข้อตกลงยอมความเรื่องการประนีประนอมยอมความระหว่างผู้จองซื้อห้องชุดกับบริษัท ส. ซึ่งทำให้โจทก์มีสิทธิเลือกเอาว่าจะใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากบริษัท ส. หรือเรียกร้องเอาจากจำเลยที่ ๑ ผู้ส่งจ่ายเช็คทางใดทางหนึ่งก็ได้ หากได้ห้ามโจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายเช็คไม่

เช็คเป็นตราสารที่สามารถโอนเปลี่ยนมือกันได้ เช็คพิพาทเป็นเช็คผู้ถือยอมสามารถโอนเปลี่ยนมือได้ด้วยการส่งมอบให้แก่กันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๑๘ ประกอบด้วยมาตรา ๙๘๙ โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับโอนเช็คหาจำต้องมินิตีสัมพันธ์กับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ส่งจ่ายไม่ แม้จำเลยที่ ๑ และที่ ๓ อ้างว่าการจ่ายเงินมีเงื่อนไขว่าเมื่อจำเลยที่ ๑ ได้รับโอนกรรมสิทธิ์โครงการจากบริษัท ส. แล้ว เช็คจึงจะเรียกเก็บเงินได้ เมื่อบริษัท ส. ผิดสัญญาซื้อขายโครงการกับจำเลยที่ ๑ เพราะไม่โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของโครงการให้แก่จำเลยที่ ๑ ฝ่ายจำเลยชอบที่จะรับการชำระเงินตามเช็คพิพาทนั้น เป็นเพียงความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระหว่างจำเลยที่ ๑ กับบริษัท ส. เท่านั้น จำเลยที่ ๑ ไม่อาจยกขึ้นต่อสู้โจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงคนปัจจุบันตามมาตรา ๙๑๖ ประกอบด้วยมาตรา ๙๘๙

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ